

POSTANOWIENIE

Dnia 28 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Przemysław Kalinowski (sprawozdawca)

w sprawie **A. L.**

oskarżonego z art. 212 § 1 i 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 28 marca 2019 r.,

skargi obrońcy oskarżonego,

na wyrok sądu odwoławczego – Sądu Okręgowego w G.

z dnia 14 września 2018 r., sygn. akt IV Ka [...],

uchylający wyrok Sądu Rejonowego w S.

z dnia 28 maja 2018 r., sygn. akt II K [...],

na podstawie art. 539e § 2 *in principio* k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

1. oddalić skargę;

2. obciążyć oskarżonego A. L. kosztami sądowymi postępowania skargowego.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w S. wyrokiem z dnia 28 maja 2018 r., sygn. akt II K [...], po rozpoznaniu sprawy A. L. oskarżonego o to, że w okresie od czerwca do lipca 2016 r. w S., przez zamieszczanie wpisów na ogólnodostępnym portalu internetowym [...].pl pomówił A. S. w ten sposób, że podawał, iż akceptuje ona znęcanie się przez personel zarządzanego przez nią Przedszkola [...] nr „[...]” w S. nad podopiecznymi, toleruje spożywanie alkoholu przez tenże personel w godzinach pracy, zastrasza pracowników, nie dba o bezpieczeństwo dzieci

znajdujących się w placówce a także źle zarządza Przedszkolem — czym dążył do poniżenia jej osoby w opinii publicznej i spowodowania utraty zaufania potrzebnego do wykonywania pracy nauczyciela i dyrektora placówki publicznej a także do uniemożliwienia wyboru pokrzywdzonej na kolejną kadencję na stanowisko dyrektora Przedszkola, tj. o czyn z art. 212 § 1 w zw. z § 2 kk - uniewinnił oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Powyższy wyrok zaskarżył w całości pełnomocnik oskarżycielki prywatnej, który zarzucił mu *„błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia i mający wpływ na jego treść a polegający na przyjęciu, iż zachowanie oskarżonego nie wypełniło znamion zarzucanego mu przestępstwa zniesławienia, pomimo tego, że zebrany w sprawie obszerny materiał dowodowy w sposób jednoznaczny wskazuje na zamiar oskarżonego popełnienia przestępstwa z art. 212 § 1 w zw. z § 2 kk, a więc jego winę w zarzucanym mu w akcie oskarżenia zakresie (art. 437 pkt 3 kpk)”*.

Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 14 września 2018 r., sygn. akt IV Ka [...], uchylił wyrok Sądu Rejonowego w S. w tej sprawie i przekazał ją do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Obrońca oskarżonego A. L. na podstawie art. 459a k.p.k. zaskarżył w całości wyrok Sądu Okręgowego i zarzucił:

1) naruszenie art. 437§2 zd. 2 k.p.k. w zw. z art. 454§1 k.p.k., do czego miało dojść w wyniku uchylenia wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 28 maja 2018 r.; sygn. akt II K [...] i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, pomimo tego, że z uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego wynika, iż *„przyczyną uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania była konieczność ponownej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, co nie stanowi przesłanki do wydania wyroku kasatoryjnego, a ponadto sama tylko możliwość wydania wyroku skazującego w ponownym postępowaniu przed Sądem I instancji jest niewystarczająca do przyjęcia reguły ne peius, określonej w art. 454 § 1 k.p.k.”*.

Wskazując na powyższe, na podstawie art. 539 e §2 k.p.k., skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w G.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga obrońcy osk. A. L. okazała się bezzasadna.

Podstawą skuteczności nadzwyczajnego środka zaskarżenia uregulowanego w art. 539a § 1 k.p.k., jest wykazanie przez skarżącego (stosownie do treści § 3 tego przepisu), że wydanie – na etapie postępowania apelacyjnego – orzeczenia kasatoryjnego nastąpiło wbrew dyrektywom ustawowym zawartym w art. 437 k.p.k. (ściśle – art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. – zob. D. Świecki (w:) D. Świecki (red.): Kodeks postępowania karnego. Komentarz do zmian 2016, Warszawa 2016, s. 590] lub też, że przy wydaniu tego orzeczenia wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k.

Rozpoznanie skargi musi się zatem ograniczać się do zbadania, czy zachodzi tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k. albo czy sąd odwoławczy uchylił wyrok mimo braku formalnych przeszkód określonych w art. 454 k.p.k. do wydania wyroku zmieniającego, względnie, czy jest konieczne przeprowadzenie w całości przewodu sądowego (art. 437 § 2 *in fine* k.p.k.).

W niniejszej sprawie autor skargi argumentował, że Sąd odwoławczy bezzasadnie uznał, iż w istniejących realiach zachodzi potrzeba dokonania na nowo oceny materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie.

Trzeba jednak podkreślić, że tak przytoczony końcowy fragment wypowiedzi sądu odwoławczego pomija nie tylko poprzedzający go fragment zdania z uzasadnienia tego sądu, ale przede wszystkim cały wcześniejszy wywód poświęcony zarówno analizie materiału dowodowego, jak i w szczególności prawnej ocenie wypowiedzi internetowych zarzuconych oskarżonemu.

Z obszernego i rozbudowanego wyводу Sądu Okręgowego w G. jednoznacznie wynika, że poddał on krytycznej analizie oceny i wnioski wyprowadzone przez sąd *meriti*, co do zamiaru i motywacji z jaką działał osk. A. L. oraz prawdziwości zarzutów podnoszonych przez niego pod adresem oskarżycielki prywatnej, a w konsekwencji – w istocie wykluczył możliwość wyłączenia jego odpowiedzialności karnej w oparciu o te przesłanki, które legły u podstaw rozstrzygnięcia Sądu I instancji.

Żadnych wątpliwości w tym względzie nie pozostawia wypowiedź sądu odwoławczego zamieszczona w początkowej części pisemnych motywów jego rozstrzygnięcia, gdzie sąd ten jednoznacznie stwierdził, że *„dla Sądu Okręgowego jest oczywistym, że to co pisał na tym forum oskarżony na temat oskarżycielki prywatnej w pełni wyczerpywało znamiona występkę z art. 212 k.k. w zw. z § 2 k.k. /.../ bo trudno o bardziej poważne zarzuty i one bezsprzecznie narażały ją na utratę zaufania potrzebnego do wykonywania takiego zawodu i funkcji”*. Także termin i sposób działania oskarżonego, który w swoich wystąpieniach internetowych celowo maskował swoją tożsamość, ukrywając się pod cudzymi danymi, zostały uznane za okoliczności podważające podstawowe przesłanki argumentacji Sądu I instancji, które miały uzasadniać uniewinnienie A. L..

W dalszej części swego uzasadnienia sąd odwoławczy odniósł się do wiarygodności zarzutów sformułowanych w wypowiedziach oskarżonego pod adresem oskarżycielki prywatnej. Niezależnie od tego na ile wyrażona tam krytyczna ocena jest w pełni uzasadniona (nie może to być przedmiotem badania w ramach skargi), wyraża ona zasadnicze zastrzeżenia co do zasadności uznania tych zarzutów za prawdziwe, a w konsekwencji zrealizowania warunków kontratypu przewidzianych w art. 213 § 2 pkt 1 i 2 k.k.

Odmienne ocena prawna zachowania oskarżonego uniewinnionego przez Sąd I instancji i przekonanie sądu odwoławczego, co do istnienia podstaw do przypisania takiemu oskarżonemu zarzuconego mu przestępstwa, otwierają możliwość uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Skoro tak, to oczywiste jest, że w układzie procesowym, jaki wystąpił w toku przedmiotowego postępowania, Sąd odwoławczy nie miał możliwości wydania innego orzeczenia niż to, jakie ostatecznie zapadło, bowiem na przeszkodzie temu stał kategoriyczny zakaz wynikający z art. 454 § 1 k.p.k. (reguła *ne peius*). Należy przy tym podkreślić, że taka przyczyna uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, jest wypadkiem odrębnym od tego, który określony został w art. 437 § 2 *in fine* k.p.k. – konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości. Zresztą Sąd Okręgowy w G., argumentem takim się nie posłużył, odwołując się wprost do wiążącej go zasady

określonej w art. 454 § 1 k.p.k., a wymienionej w – również powołanym – przepisie art. 437 § 2 k.p.k.

Także w wytycznych sformułowanych przez Sąd Okręgowy, w pierwszej kolejności wskazuje się na wyrażoną przez ten Sąd krytykę ocen, wniosków i ustaleń sądu *meriti*, a dopiero w dalszej - na potrzebę ponownego odniesienia się do materiału dowodowego zgromadzonego w toku postępowania.

Powyższe uwarunkowania prawne, przy wytkniętych przez Sąd drugiej instancji istotnych wadach argumentacji Sądu Rejonowego, uzasadniały konieczność ponownego rozpoznania sprawy w całości przez sąd *a quo*, a zasadności takiego rozstrzygnięcia skarga obrońcy oskarżonego nie podważyła. W wypadku powołania się na oddziaływanie reguły *ne peius* wyrażonej w art. 454 § 1 k.p.k., kontrola prowadzona w ramach skargi na wyrok sądu odwoławczego, obejmuje ocenę prawidłowości zastosowania tego przepisu z punktu widzenia reguły wykluczającej skazanie oskarżonego. Wymaga to „*wykazania, przez ten sąd, że gdyby nie stwierdzone uchybienie, to mógłby zapaść wyrok skazujący, ale jego wydanie jest niedopuszczalne w instancji odwoławczej z uwagi na zakaz takiego orzekania. Dopiero wówczas zaskarżony wyrok podlega uchyleniu, a sprawa zostaje przekazana sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania*” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2018 r. IV KS 22/18).

W realiach tej sprawy, rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego w G. z dnia 14 września 2018 r., skutecznie odwoływało się do podstawy uchylenia wyroku Sądu I instancji wymienionej w przepisie art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k. Spełnienie warunków wynikających z oddziaływania dyrektywy zawartej w art. 454 § 1 k.p.k. prowadzi do uznania za dopuszczalne uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w S. i przekazanie mu sprawy osk. A. L. do ponownego rozpoznania. Konsekwencją takiej oceny było oddalenie skargi i obciążenie oskarżonego kosztami postępowania skargowego.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy postanowił, jak na wstępie.